Finnwatch ry:n lausunto
valtiovarainvaliokunnan verojaostolle
25.2.2021

Asia: HE 2/2021 vp Hallituksen esitys eduskunnalle veronumeromenettelyn laajentamisesta ja laiksi verontilityslain 13 §:n muuttamisesta

Finnwatch kiittää mahdollisuudesta lausua verojaostolle veronumeromenettelyn laajentamista koskevasta hallituksen esityksestä.

Esityksessä ehdotetaan, että rakennusalalla käytössä oleva veronumeromenettely otetaan käyttöön myös laivanrakennusalalla. Veronumeromenettelyn laajentamisen tavoitteena on parantaa Verohallinnon ja työsuojeluviranomaisten valvontamahdollisuuksia ja kitkeä harmaata taloutta riskialaksi todetulla laivanrakennusalalla.

Finnwatch kannattaa veronumeromenettelyn laajentamista laivanrakennusalalle.

Haluamme kuitenkin nostaa esiin seuraavat huomiot:

- Rakennusalalla veronumero on osoittautunut yhdessä ilmoitusmenettelyn kanssa tehokkaaksi keinoksi kitkeä harmaata taloutta. Ilman työntekijä- ja urakkatietojen ilmoitusmenettelyä veronumero ei kuitenkaan HE:n mukaan ehkäise tehokkaasti pimeän työn teettämistä ja muuta harmaata taloutta. Silti ilmoitusmenettelyn laajentamista laivanrakennustoimintaan ei HE:ssä esitetä. HE:stä ei käy selkeästi ilmi, mihin tämä valinta perustuu. Katsomme, että toimet ilmoitusmenettelyn laajentamiseksi laivanrakennusalalle olisi perusteltua aloittaa tehokkaan valvonnan takaamiseksi ja harmaan talouden torjumiseksi. Ilman ilmoitusmenettelyä veronumeromenettelyn hyödyt eivät toteudu täysimääräisesti.

- Etelä-Suomen aluehallintoviranomainen on pitänyt ilmoitusvelvollisuuden laajentamista hyödyllisenä myös työsuojeluviranomaisen valvonnan kannalta. AVI:n mukaan ilmoitusmenettelyn laajentaminen parantaisi valvonnan kohdentamista ja yksittäisten tapausten selvittelyä. Tässä yhteydessä Finnwatch huomauttaa, että mm. aiemmissa Euroopan kriminaalipolitiikan instituutin (Heunin) selvityksissä on tuotu esiin, että valvovilla viranomaisilla ei ole riittäviä valtuuksia ja resursseja puuttua alihankinnassa tapahtuvaan työntekijöiden hyväksikäyttöön ja riistoon riittävällä tasolla[1]. Ulkomaisten työntekijöiden hyväksikäytöstä siivous-, ravintola- ja rakennusaloilla sekä maatalouden kausityössä raportoidaan toistuvasti mediassa. Työ- ja elinkeinoministeriö on perustanut työryhmän valmistelemaan entistä tehokkaampia toimia ulkomaisen työvoiman hyväksikäyttöön puuttumiseksi.

[1] Ks. esim. Jokinen, O. (2014). "Tuulikaapissa on tulijoita": Työperäinen ihmiskauppa ja ulkomaalaisten työntekijöiden hyväksikäyttö ravintola- ja siivouspalvelualoilla. HEUNI, ja Jokinen, O. V. (2011). Ehdoilla millä hyvänsä, Työperäinen ihmiskauppa ja ulkomaalaisten työntekijöiden hyväksikäyttö Suomessa. HEUNI. Ks. myös Hautala, M. (2020). Ulkomaalaisten alipalkkaus harmaan talouden ilmiönä Suomessa - oikeustapausanalyysi. Verohallinto, Harmaan talouden selvitysyksikkö.

Finnwatch ry, Malminrinne 1 B, 00180 Helsinki
www.finnwatch.org

Työryhmän saatua työnsä päätökseen on ryhdyttävä kiireellisesti tarvittaviin toimiin ulkomaisen työvoiman hyväksikäytön ehkäisemiseksi ja korjaamiseksi.

- Hallitusohjelmassa ja harmaan talouden ja talousrikollisuuden toimenpideohjelmassa on luvattu selvittää veronumeromenettelyn laajentamista myös muille riskialoille, kuten ravintola- ja kiinteistöalalle. HE:n mukaan selvitys on tarkoitus toteuttaa vuoden 2021 aikana päivittämällä aikaisempia aiheeseen liittyviä selvityksiä. Selvitystyössä on tärkeää arvioida kriittisesti veronumeron käytölle aiemmissa selvityksissä asetettuja mm. työn suorittamisalueeseen liittyviä edellytyksiä. Sekä työntekijä- että työnantajaorganisaatiot ovat pitäneet veronumeromenettelyn laajentamista ravintola- ja kiinteistöaloille toteutuskelpoisena ja kannatettavana toimena siitä huolimatta, että työskentelyalueet eroavat fyysisesti tiukasti rajatuista rakennustyömaista[2]. On vaikea nähdä, miksei veronumeromenettelyä ja sitä täydentävää ilmoitusmenettelyä voitaisi tulevaisuudessa noudattaa myös riskialoiksi luokitelluilla palvelualoilla. Veronumeromenettelyn laajentamista koskevan selvityksen valmistuttua on ryhdyttävä viiveettä tarvittaviin lainsäädäntötoimiin veronumeromenettelyn ja ilmoitusmenettelyn laajentamiseksi.

[2] PAM:in, MaRa:n ja KITA:n lausunto HE-luonnoksesta: https://api.hankeikkuna.fi/asiakirjat/4629933d-ea33-4058-8b35-ba62ec2342c8/33db4334-8c5c-466b-bbe2-d49c36512e39/LAUSUNTO_20201211115402.PDF